

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ
SUPPLEMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

anunță

ADMITEREA

la studii superioare de master (ciclul II)

MASTER DE PROFESIONALIZARE:

PROGRAME:	Forma de studii / durata studiilor
Administrare publică	învățământ cu frecvență – 2,0 ani învățământ cu frecvență redusă - 2,5 ani
Management	
Relații internaționale	
Anticorupție	
Drept public	învățământ cu frecvență - 1,5 ani învățământ cu frecvență redusă - 2,0 ani

Studiile se realizează la locuri cu finanțare bugetară și cu taxă

DEPUNEREA ACTELOR: 25 iulie – 06 august 2022

Actele pot fi depuse fizic sau online

- Diploma de licență sau echivalentă și suplimentul (în original și o copie);
- Buletinul de identitate (în original și o copie);
- Dovada activității în serviciul public (certificat de la locul de muncă) (pentru candidații la locuri cu finanțare bugetară);
- Curriculum Vitae
- Cerere
- Declarație privind propria răspundere
- Acord privind prelucrarea datelor cu caracter personal
- 2 Foto 3x4 cm
- Taxa pentru depunerea actelor

Adresa: MD 2070, Chișinău, str. Ialoveni, 100,
Autobuz nr. 11, Troleibuz 35, Microbuz nr. 124
tel. 022 28-48-48, tel/fax 022 28-48-71
email: admiterea2022@aap.gov.md

Program de lucru al Comisiei de admitere:
Luni-vineri: de la 8.00 până la 19.00
Sâmbătă – de la 9.00 până la 17.00
(fără pauză)

Universitatea de Stat din Moldova și Academia de Administrare Publică - în proces de dialog și reorganizare

În contextul implementării Hotărârii de Guvern cu privire la reorganizarea prin fuziune (absorbție) a unor instituții din domeniile educației, cercetării și inovării din 13 iulie 2022, pe 20 iulie, rectorul Universității de Stat din Moldova (USM), Igor ȘAROV, însoțit de dna Otilia DANDARA, prim-prorector USM, și Sergiu CORLAT, prorector pentru digitalizare USM, au avut o întâlnire cu membrii colectivului Academiei de Administrare Publică (AAP).

Rectorul Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, a informat, că în conformitate cu hotărârea

nirea respectivă se înscrie în procesul de organizare a activităților educaționale în noile condiții ale procesului de studii.

În adresarea sa către colectivul AAP, rectorul USM, Igor Șarov, a accentuat faptul, că reformarea instituțiilor de învățământ superior și a procesului de cercetare este necesară și este dictată de mai mulți factori, printre care, reducerea drastică a numărului de studenți în Republica Moldova.

Totodată, Igor Șarov a apreciat potențialul instituțional și științifico-didactic al Academiei de

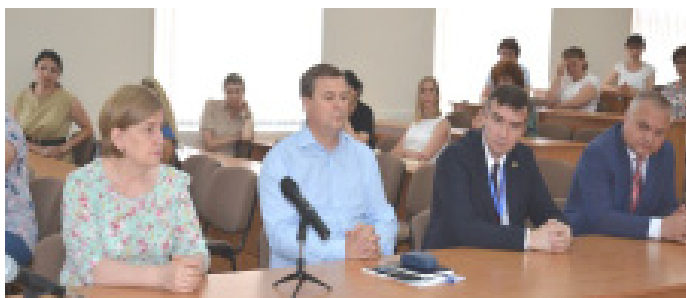

din și pentru sistemul administrativ din Republica Moldova.

Păstrarea memoriei instituționale, menținerea și dezvoltarea resurselor umane, dezvoltarea direcțiilor consacrate de activitate ale AAP, dar și a

de organizarea și demararea procesului de admitere la programele de studii și integrarea activităților de gestiune și control a procesului educațional.

AAP, în coordonare cu USM, va desfășura admiterea la 5 programe de mas-

respectivă a Guvernului, Universitatea de Stat din Moldova se reorganizează prin fuziunea (absorbția) mai multor instituții publice, inclusiv a AAP și întâl-

Administrare Publică, care pe parcursul anilor a devenit o instituție-simbol al statului, dedicată misiunii de formare și dezvoltare profesională a specialiștilor

altor direcții de activitate – reprezintă prioritățile managementului superior al USM, a menționat Igor Șarov. În acest sens, sarcina imediată a tuturor ține

ter: **Administrație Publică, Relații Internaționale, Management, Drept Public și Anticorupție.**

Conferință de presă comună a conducerii USM și AAP

Prim-prorectorul Universității de Stat din Moldova, dna Otilia DANDARA și rectorul Academiei de Administrare Pu-

blică, dl Oleg BALAN, au susținut, pe 22 iulie curent, o conferință de presă comună, la care au participat dna Aurelia HANGANU,

prorector USM, dl Serghei PALIHOVICI, prorector AAP, dl Victor JUC, directorul Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice.

În cadrul conferinței au fost abordate aspecte privind admiterea pentru anul de studii 2022-2023, ținând cont de reformarea sistemului de învățământ superior și cercetare în contextul implementării Hotărârii de Guvern cu privire la reorganizarea prin fuziune (absorbție) a unor instituții din domeniile educației, cercetării și inovării din 13 iulie 2022.

Dna Otilia Dandara a specificat că Universitatea de Stat din Moldova este lider recunoscut al sistemu-

(Continuare în pag. 3)

(Sfârșit. Început în pag. 2)

lui național de învățământ superior din țară, răspunzând la cerințele societății prin diversificarea programelor oferite la toate nivelurile de studii.

USM dispune de un contingent de circa 10 800 de studenți, care își fac studiile la peste o sută de programe de licență, master și doctorat, în cadrul celor 11 facultăți și 6 școli doc-

torale. Instruirea la USM se desfășoară în patru limbi: română, rusă, franceză și engleză.

Pentru anul de studii 2022-2023, USM pune la dispoziția candidaților 1847 de locuri la buget,

dintre care la studii de licență 966, iar la studii de master – 863 de locuri.

Rectorul Oleg Balan a accentuat faptul că, în procesul de reformare și reorganizare a instituțiilor

de învățământ superior, Academia de Administrare Publică devine parte componentă a Universității de Stat din Moldova. În așa mod, potențialul instituțional al USM se completează substanțial, inclusiv cu cea mai mare bibliotecă științifică în domeniul administrației publice cu o capacitate de 50 mii de exemplare de carte.

Admiterea la studii se va desfășura la 5 programe de

master: Administrare publică, Relații internaționale, Management, Drept public și Anticorupție, care sunt destinate în special personalului din cadrul serviciului public. Dosarele de concurs pot fi depuse atât la sediul AAP, precum și la USM, a precizat Oleg Balan.

Informațiile referitor la admiterea 2022 pot fi accesate pe paginile WEB oficiale ale USM și AAP.

Rectorul AAP a avut o întrevedere cu ambasadorul Republicii Kazakhstan în Republica Moldova

Rectorul Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, a avut, pe 21 iulie curent, o întrevedere cu Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Kazakhstan în Republica Moldova, E.S. Almat AIDARBEOV.

În cadrul dialogului au fost abordate aspecte privind perspectivele colaborării cu instituțiile de învățământ superior din Kazakhstan, în special cu Academia de Administrație Publică de pe lângă Președintele Republicii Kazakhstan. În prezent, Academia de Administrare Publică are un acord de cooperare cu Universitatea „S. Baișev” din orașul Aktove din această țară.

Rectorul Oleg Balan s-a organizat la procesul de organizare a activităților

educaționale în contextul implementării Hotărârii de Guvern cu privire la reorganizarea prin fuziune (absorbție) a unor instituții din domeniile educației,

cercetării și inovării.

Ambasadorul Almat Aidarbekov i-a înmănat rectorului AAP o scrisoare de apreciere din partea ministrului de externe al Kazahsta-

nului, Mukhtar TILEUBERDI, pentru asistența acordată în situații excepționale.

**Pagini realizate de
Sergiu VLADÎCA**

Înmânarea diplomelor de master ultimei promoții de absolvenți ai Academiei

Pe 8 iulie curent, la Academia de Administrare Publică s-a desfășurat festivitatea de înmânare a diplomelor de master ultimei promoții de absolvenți ai Academiei de Administrare Publică, studii superioare de master științific/de profesionalizare, învățământ cu frecvență/frecvență redusă.

La eveniment au fost prezenți membrii comisiilor de evaluare a tezelor de master, personalul științifico-didactic al Academiei de Administrare Publică.

În cuvântul de felicitare adresat absolvenților și profesorilor, rectorul Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, a spus că actualii deținători ai diplomelor de master se încadrează cu demnitate în rândul celor peste 6 mii de specialiști, care au absolvit instituția pe parcursul

aproape a 30 de ani de la fondarea acesteia. Absolvenții Academiei activează în toate structurile autorităților

publice locale și centrale. Anume aici, la Academie, au fost puse bazele științei administrației în Republica Moldova. „Calitatea studiilor acumulate de dumneavoastră la Academie este direct proporțională cu calitatea serviciilor publice acordate cetățenilor”, a apreciat rectorul.

În continuare rectorul Oleg Balan a înmănat di-

plome de master celor mai buni studenți menționați cu distincția „Absolvent eminent” cu înscrierea în „Cartea de Onoare” a Academiei. Printre aceștia sunt Mihaela SULTAN, Ecaterina STRATU, Igor COLODROVSCHI, Tatiana IORDACHII, Sergiu CANDU, Tatiana CARAMAN, Natalia VIȘANU. În total au primit diplome de master 105 absolvenți la programele „Teoria și practica administrației publice”, „Administrare publică”, „Anticorupție”, „Drept public”, „Management”, „Relații internaționale”.

Absolvenții au fost felicități de către prorectorii Academiei de Administrare Publică Nistor GROZAVU, doctor, conferențiar universitar, moderatorul evenimentului, Serghei PALIHOVICI, doctor, conferențiar universitar, decanul Departamentului studii superioare de master, Ion DULSCHI, doctor, conferențiar universitar,

șefi de catedre și profesori.

Cuvinte de felicitare și îndrumări pentru viitor au adresat celor prezenți în sală și au înmănat diplome de master dna Angela Popovici, doctor, conferențiar universitar, șefa Catedrei științe administrative; dna Silvia Goriuc, doctor, conferențiar universitar, șefa Catedrei științe juridice; dna Tatiana Tofan, doctor, conferențiar universitar, șefa Catedrei economie și management public, Silvia Dulschi, șefa Catedrei științe politice și relații internaționale.

La rândul lor, numeroși absolvenți au apreciat efortul deosebit al profesorilor pentru a le transmite

cunoștințe profunde și cultiva abilități practice în domeniu.

Pregătirea și instruirea în continuare a funcționarilor publici va avea loc în cadrul „Centrului de Instruire a Funcționarilor Publici”, ce va fi creat în cadrul Universității de Sat a Moldovei.

Sergiu CONDREA

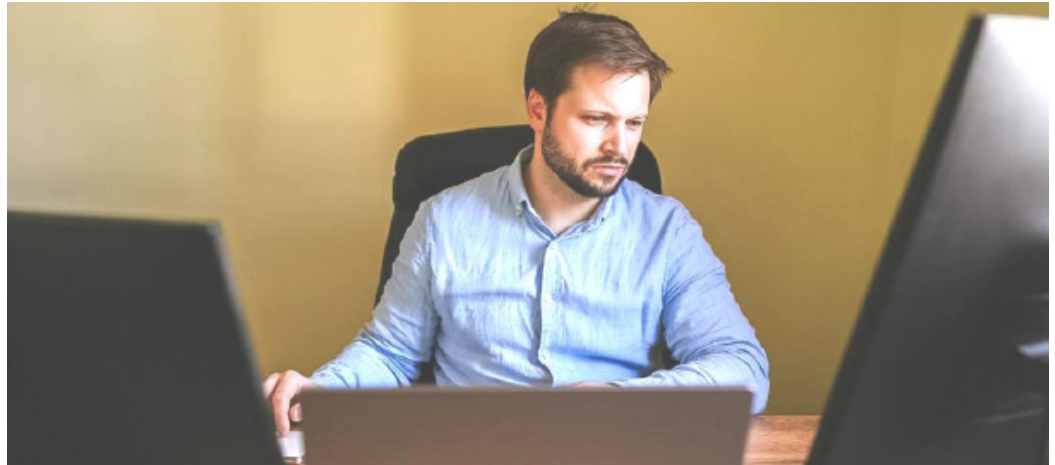
Alexei LISNIC: „În cooperare cu autoritățile competente de profil ale statului vom ajuta companiile moldovenești să respecte cerințele UE în domeniul protecției datelor personale”

CORRESPONDENTUL: Domnule Alexei Lisnic, sunteți un om de afaceri de succes, dar ați ales, totuși, să vă continuați traseul științific și, după un masterat la Universitatea Slavonă din Moldova (Dezvoltarea și implementarea proiectului inovator de stocare și prelucrare a datelor personale în conformitate cu regulamentele UE GDPR), ați ales să vă elaborați teza de doctorat la Academia de Administrație Publică, de ce?

Alexei LISNIC: Pentru a înțelege mai profund tema economiei globale, mai ales în ceea ce privește comerțul pe internet și furnizarea serviciilor. Sper să aplic cunoștințele dobândite în munca mea și să introduc cele mai bune practici acasă, în Republica Moldova.

COR.: Dezvoltați o afacere în domeniul automatizării Marketing și Sales în UE și SUA. Reieșind din aceasta, tema Dvs. este una logică și, probabil, resimțită personal.

A.L.: Teza mea de doctorat „Mecanismele strategice de gestionare a securității informaționale la etapa de depășire a consecințelor pandemiei” (conducător științific - Iurie CROTENCO, doctor habilitat, profesor universitar) are ca scop cercetarea, studierea și implementarea celor mai bune practici pentru colectarea, stocarea și utilizarea datelor personale ale utilizatorilor în sisteme digitale în Republica Moldova. Uniunea Europeană a elaborat un Regulament modern și bine pus la punct - GDPR (General Data Protection Regulation). Aceasta este o oportunitate unică pentru noi de a nu ne dezvolta

Alexei Lisnic este un tânăr cercetător, doctorand al Școlii doctorale a Academiei de Administrare Publică, fondator și Director General „Lislex Solution” SRL, o companie care se ocupă de automatizări în marketing și vânzări (IT în marketing) în UE și SUA. Pandemia a provocat o necesitate sporită de digitalizare a multor procese, în toată această avalanșă de evenimente, politica protecției de date a devenit una vitală. Aflându-se în mijlocul proceselor de evoluție digitală, domnul Lisnic ne vorbește despre cercetările sale în domeniu și despre aplicabilitatea acestor studii, despre General Data Protection Regulation (GDPR), care nu este o obligație formală, ci un mijloc de cooperare a afacerilor și tehnologiei.

propriile regulamente de la zero, ci de a lua ca bază cele mai relevante și bune practici ale UE, care au fost prelevate și implementate de zeci de țări din întreaga lume.

Regulamentul general privind protecția datelor este nou pentru mulți dintre noi și multe organizații nu respectă acest Regulament, mai ales în Republica Moldova. Este un subiect deosebit de sensibil la noi, având în vedere eforturile Guvernului de la Chișinău de a aplica Regulamentul respectiv. Organizațiile trebuie să înțeleagă că GDPR nu este o obligație formală, ci un mijloc de cooperare a afacerilor și tehnologiei.

COR.: Cum vă împărțiți viața între doctorat și activitatea de bază?

A.L.: Pot spune că sunt un norocos și teza de doctorat este direct legată de activitatea mea. În cercetările mele aplic experiența proprie acumulată și, de ase-

menea, aplic cunoștințele câpătate la Academie. Marea majoritate a clienților noștri sunt companii din UE și SUA, diferența fuselor ore duce la faptul că trebuie să lucrăm de dimineața devreme până seara târziu, iar în pauze încerc să-mi fac timp pentru cercetare. Weekendul e și el perfect pentru studiu.

COR.: Cu siguranță există un plan de activitate care va urma după susținerea tezei de doctorat?

A.L.: Sper că voi reuși să trec „de la vorbe la fapte” și, în cooperare cu autoritățile competente de profil ale statului, vom ajuta companiile moldovenești să respecte cerințele UE în domeniul protecției datelor personale, iar moldovenii se vor simți mai în siguranță atunci când vor face cumpărături pe internet.

Conducerea Republicii Moldova depune eforturi mari pentru a deschide

accesul companiilor și mărfurilor moldovenești pe piețele UE și ale altor țări ale lumii. Dezvoltarea comerțului electronic și a tehnologiilor logistice șterge treptat hotarele pentru consumatori. Acum oricine poate cumpăra bunuri din orice țară și le poate primi acasă în doar câteva zile. Sunt sigur că, în scurt timp, va veni acel moment în care orice companie de la noi își va putea vinde cu ușurință bunurile și serviciile în UE. Dar pentru a ajunge la această performanță trebuie depusă multă muncă pentru a corespunde cerințelor piețelor UE. Unul dintre cele mai importante aspecte ale unei astfel de pregătiri este să învățăm să operăm cu datele personale ale clienților, sigur și eficient, să ne îmbunătățim sistemele digitale în mod corespunzător.

(Continuare în pag. 6)

(Sfârșit. Încep. în pag. 5)

COR.: Cum decurg investigațiile și cercetările științifice pentru elaborarea tezei de doctorat?

A. L.: Nu e ușor să găsești informații relevante pentru Republica Moldova. În UE multe informații sunt disponibile online, noi însă avem prea puține. Anumite dificultăți sunt impuse de faptul că am decis să studiez în limba română. Limba mea maternă este rusa, la serviciu folosesc mai mult engleza. Nu prea am comunicat în limba română și am decis că studiul în limba română este o modalitate grozavă de a învăța limba de stat. Ar trebui să remarc sprijinul și răbdarea pe care mi le oferă profesorii și alți colegi în insistența mea de a cunoaște perfect limba română. Le mulțumesc pentru asta!

În fiecare zi înveți o mulțime de lucruri noi și interesante, întâlnești oameni inteligenți, interesați și profesioniști în domeniul lor. E plăcut să vezi câți oameni de succes decid să-și petreacă timpul și să depună efort pentru a cerceta și pentru a ajuta la dezvoltarea țării lor. Mă motivează profund înțelegerea că dacă voi duce această problemă până la o rezolvare și o voi face corect, pot aduce beneficii reale oamenilor și companiilor din Republica Moldova.

De la intrarea în vigoare a GDPR, s-a acumulat o cantitate semnificativă de cunoștințe și bune practici bazate pe lecțiile învățate din proiectele de implementare. Tehnologia este esențială pentru conformitatea cu GDPR. Companiile ar trebui să-și ajusteze resursele cât mai curând

posibil și să asigure conformitatea deplină. În acest proces, Republica Moldova nu trebuie să facă excepție. Conformitatea GDPR este esențială pentru noi. Pe de o parte, este importantă asigurarea continuă a dezvoltării durabile a țării. Pe de altă parte, țările UE sunt parteneri importanți pentru Moldova, nu doar din motive economice (import/export), ci și din punct de vedere strategic. Conformitatea cu GDPR va ajuta la eficientizarea colaborării la mai multe niveluri și la eliminarea barierelor existente legate de procesare și control de date.

Atunci când companiile de la noi vor începe să respecte cerințele GDPR, acestea vor trebui să efectueze audituri suplimentare și să demonstreze că nivelul de protecție a datelor în companie corespunde standar-

delor necesare pentru a asigura cooperarea cu alți parteneri din UE. Acest lucru va ajuta, de exemplu, la îmbunătățirea cooperării cu băncile europene pentru a reduce numărul de documente și verificări, necesare în prezent.

După cum se vede, teza mea de doctorat prezintă un studiu ce poate fi util dezvoltatorilor și implementatorilor, proprietarilor de afaceri, profesioniștilor IT și din marketing, precum și ofițerilor de protecție a datelor, responsabili de conformitatea GDPR.

Rezultatele acestui studiu vor fi deosebit de utile pentru implementarea GDPR în Republica Moldova ca un pas important de integrare în Uniunea Europeană.

**Interviu realizat de
Ana BARDUC**

Ne scriu cititorii

Administrația publică pe calea europeanizării

**Valeriu CICARIOV,
angajat pretura Râșcani,
mun. Chișinău,
inspector superior al
Serviciului audiență
și secretariat**

Stimată redacție! Prin intermediul ziarului „Funcționarul Public” doresc să-mi exprim recunoștința pentru aprobarea tezei mele de doctorat, ce-mi oferă mari posibilități de a efectua cercetări științifice în domeniul administrației publice și îmi expun, în continuare, pe scurt, esența tezei mele de doctorat.

Odată cu obținerea independenței, administrația publică a Republicii Moldova trece printr-un proces continuu de reformare. Procesul s-a intensificat după semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, în permanență fiind implementate în sistemul administrativ autohton standarde europene privind buna guvernare și administrare a comunităților umane, însă, deocamdată nu putem vorbi despre un sistem administrativ complex în Republica Moldova, care ar asigura buna gestionare a treburilor publice. Activând nemijlocit în cadrul administrației publice, am decis să fac cercetările în domeniul la Academia de Administrare Publică și am ales tema tezei de doctorat „Dimensiunile europeanizării administrației publice în Republica Moldova”, conducător științific Aurel SÎMBOTEANU, doctor, conferențiar universitar.

Prin studierea dimensiunii procesului de europeanizare îmi propun să elucidiez aspectul evolutiv al procesului de reformare a administrației publice din perspectiva ajustării acestuia la rigorile europene. Am o conlucrare strânsă, constructivă, cu dl A. Simboreanu, ceea ce mă ajută mult la elaborarea unei lucrări de un real folos pentru societatea noastră.

Astfel, putem nominaliza ca obiectiv general identificarea gradului de ajustare a sistemului administrativ din Republica Moldova la rigorile europene și determinarea căilor de optimizare a acestui proces în contextul reformei actuale. Cu atât mai mult, că deja, la concret, au fost transmise răspunsurile la două părți a Chestionarului privind integrarea europeană a Republicii Moldova.

Astfel, am stabilit următoarele obiectivele specifice ale tezei de doctorat:

- identificarea caracteristicilor proprii standardelor europene cu referire la organizarea și funcționarea administrației publice;
- estimarea gradului de implementare a rigorilor europene în sistemul administrativ moldovenesc pe parcursul desfășurării reformei administrației publice;
- identificarea căilor de ajustare continuă a sistemului administrativ din Republica Moldova la standardele europene și raliere a acestuia la caracteristicile Spațiului Administrativ European.

Odată cu finalizarea lucrării științifice dorim să propunem un model optim de organizare și funcționare a administrației publice ca rezultat al procesului de europeanizare a acesteia, capabil să asigure o gestionare eficientă care, urmare a instruirii, să fie implementat în practică.

Republica Moldova a devenit parte a centurii de securitate a Europei

Pe 11 iulie, în Republica Cehă, a fost semnat acordul de înființare a Hub-ului UE pentru securitate internă și managementul frontierelor al Republicii Moldova, care va funcționa la Chișinău. Potrivit informațiilor, acordul a fost semnat de DG Home, Comisarul European pentru Afaceri Interne, Ylva Johansson, și Ministrul Afacerilor Interne, Ana Revenco.

Acest nou organism, menit să ajusteze arhitectura de securitate europeană pentru situații de criză, precum cea generată de războiul din Ucraina, este înființat după doar 2 luni de când ministrul Ana Revenco și echipa sa i-au propus comisarului Ylva Johansson înființarea unei structuri la Chișinău pentru fortificarea securității spațiului european, care să cuprindă și Republica Moldova. Din acest moment, Republica Moldova fortifică centura de securitate a Europei și devine stat producător de securitate pentru spațiul european.

„Numai cu intervenția doamnei comisar Johansson și determinarea ministrului de interne ceh, noi reușim, în numai două luni, să punem ancore de securitate dincolo de spațiul Uniunii Europene. Un pas mic pentru noi, specialiștii din domeniul afacerilor interne, dar un pas mare pentru liniștea și pacea cetățenilor întregii Europe, printre care se numără și cetățenii Republicii Moldova. Practic, împreună fortificăm centura de securitate a Europei la graniță cu războiul”, a declarat ministrul Revenco la ceremonia de semnarea acordului, la Praga.

„De la invazia ilegală a Ucrainei de către forțele lui Putin din 24 februarie, am lucrat intens pentru a sprijini Ucraina. De asemenea, am lucrat pentru a ne proteja securitatea comună.

Republica Moldova este un partener de neprețuit în acest sens. HUB-ul de sprijin al UE pentru securitatea internă și managementul frontierelor în Moldova este un pas mare pentru securitatea noastră comună”, a declarat comisarul Johansson, mulțumind ministrului Revenco și echipei sale pentru gândire vizionară și proactivă, precum și pentru determinarea cu care au militat pentru ca HUB-ul să funcționeze la Chișinău.

oactive, precum și crimele cibernetice.

Obiectivele principale ale Hub-ului de la Chișinău sunt consolidarea capacităților în aplicarea legii și gestionarea frontierelor, în special, prin eficientizarea schimbului de informații, analize și cooperare operațională internațională.

La ceremonie au participat, alături de semnarii acordului, Ministrul Afacerilor Interne al Cehiei, Vít Rakušan, Directorul EUROPOL,

În scurt timp, de la Chișinău vor lucra reprezentanți din structurile de securitate a tuturor statelor UE și ai agențiilor europene din domeniul afacerilor interne.

Domeniile prioritare de activitate ale Hub-ului vor fi îndreptate spre diminuarea riscurilor și amenințărilor, care au fost identificate în comun de UE și Republica Moldova, printre care traficul de droguri, arme și ființe umane, migrația ilegală, traficul cu substanțe radi-

Directorul FRONTEX și alți oficiali UE și ai organizațiilor internaționale.

Președintele Republicii Moldova, Maia Sandu, a salutat semnarea Acordului de creare a unui Centru pentru Justiție și Afaceri Interne (JAI) al UE la Chișinău și a menționat că acesta va aduce mai multă stabilitate și securitate în țară și în regiune.

„Statutul de țară candidată la Uniunea Europeană dă primele roade”, a punctat șefa statului în mesajul său referitor la faptul că, în

cadrul Consiliului Justiție și Afaceri Interne al UE (JAI) de la Praga, ministrul Afacerilor Interne, Ana Revenco, și Comisarul European pentru Afaceri Interne, Ylva Johansson, au semnat Acordul de înființare a Centrului JAI la Chișinău. „Este pentru prima dată când țara noastră participă la Consiliul JAI și tot pentru prima dată Uniunea Europeană deschide, în afara granițelor sale, un HUB de sprijin pentru securitate internă și management al frontierelor în Republica Moldova”, a notat Președinta Maia Sandu.

Potrivit șefei statului, crearea Centrului JAI este o veste îmbucurătoare, pentru că aceasta înseamnă mai multă siguranță și mai multă stabilitate pentru noi și pentru țările vecine, dar și mai multă protecție în fața amenințărilor aduse de războiul din Ucraina. „Contribuim, astfel, la consolidarea și la extinderea spațiului european de securitate, care de acum încolo va cuprinde și țara noastră”, a

spus Maia Sandu.

Șefa statului a menționat, totodată, că decizia luată este o dovadă a încrederii partenerilor europeni față de Republica Moldova și încă un pas concret spre integrarea europeană a țării. „Urmează alte discuții și alte decizii, pe alte sectoare, care vor întări și mai mult parcursul nostru european”, a spus Președinta Maia Sandu.

**Serviciul de presă
al Guvernului**

Raportorii Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei, în vizită la Chișinău

La mai mult de un an de la semnarea Foii de parcurs privind democrația locală în Republica Moldova, o delegație a Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei (CALRE) revine la Chișinău pentru a afla de la reprezentanții administrației publice centrale și locale care sunt rezultatele implementării angajamentelor asumate odată cu semnarea documentului în aprilie 2021 de Guvern și CALRE.

Cancelaria de Stat a fost gazda unor discuții ample cu raportorii CALRE și reprezentanți ai Ministerului Finanțelor, Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, Parlamentului și UTA Găgăuzia, dar și cei ai Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM).

Secretarul general al Guvernului, Dumitru Udrea, a subliniat importanța parteneriatului dintre țara noastră și CALRE. „Expertiza oferită de CALRE reprezintă un motiv în plus în promovarea descentralizării și creșterii nivelului de autonomie locală în Republica Moldova. Pentru Guvern,

este esențial ca toți cetățenii indiferent în ce regiune se află să aibă parte de servicii publice de calitate. De aceea, parteneriatul administrației centrale cu cea locală trebuie să fie fortificat”, a spus Dumitru Udrea.

La rândul său, șefa delegației CALRE, Gunn Marit Helgesen, a menționat că apreciază dialogul constructiv pe care l-a avut cu autoritățile din Moldova pe parcursul ultimului an și este încrezătoare că obiectivele Foii de parcurs vor fi atinse.

Documentul prevede activități multiple la nivelul autorităților publice ce urmează a fi realizate pentru a asigura funcționarea democrației locale în țară. La ședință au fost abordate mai multe prevederi ale Foii de parcurs, printre care: continuarea reformelor administrației locale, sporirea resurselor financiare ale autorităților locale, modificarea legislației privind referendumurile locale cu referire la noul Cod electoral pe care îl pregătește Comisia Electorală Centrală pentru a-l prezenta Parlamentului, creșterea capacității manageriale a autorităților locale și salariilor reprezentanților locali.

Foaia de parcurs reprezintă un instrument pentru punerea în aplicare a recomandărilor CALRE. Republica Moldova a semnat Carta Europeană a Autonomiei Locale pe 2 mai 1996 și a ratificat-o pe 2 octombrie 1997. Carta a intrat în vigoare în Moldova pe 1 februarie 1998. Anterior, Republica Moldova a fost monitorizată de mai multe delegații ale CALRE, care au generat elaborarea Recomandărilor CALRE 179 (2005) și 322 (2012), Recomandării 411 (2018) și 436 (2019).

Noi obiective pentru dezvoltarea managementului resurselor umane din serviciul public, prezentate în Raportul cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public

Raportul cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public pentru anul 2021 a fost prezentat într-un eveniment online, care a reunit reprezentanții subdiviziunilor resurselor umane din cadrul autorităților publice centrale. Documentul oferă o imagine de ansamblu asupra managementului resurselor umane din serviciul public, prezintă tendințele de dezvoltare și oferă informații relevante pentru luarea unor decizii legate de sporirea capacităților resurselor umane.

În mesajul dedicat funcționarilor publici la începutul raportului, Secretarul general al Guvernului, Dumitru Udrea, a subliniat că un stat funcțional se bazează pe o administrație publică solidă, profesionistă, integră și cu respectul față de lege și față de cetățean. „Iar o astfel de administrație, pe care ne-o dorim cu toții, se realizează prin oameni, prin funcționarii publici. Pentru anul 2022, ne propunem să promovăm profesionalismul și să încurajăm funcționarii publici care vor da dovadă de performanță și integritate. Doar prin eforturi comune vom crea o administrație publică modernă, mai eficientă, mai transparentă, în corespundere cu necesitățile și așteptările cetățenilor”, a menționat Dumitru Udrea.

Datele statistice prezentate în raport se referă la analiza gradului de ocupare a funcțiilor publice/posturilor, vechimea în funcția publică, genul, vârsta funcționarilor publici, evaluarea performanțelor profesionale. Con-

form raportului, numărul femeilor în toate categoriile de funcții și posturi din administrația publică este de 20.107 și cel al bărbaților de 22.463, astfel femeile reprezentând 47% din totalul funcționarilor publici. De asemenea, la începutul anului 2022, vârsta medie a funcționarilor publici a constituit 45 ani, angajații din APL (48 ani) fiind în medie mai în vârstă cu 5 ani decât cei din APC (43 ani). Totodată, este subliniat faptul că principiul meritocrației prevalează ca modalitate de ocupare a funcției publice, dat fiind faptul că promovarea și concursul însumează circa 70% din totalul modalităților de ocupare a funcțiilor publice.

Raportul include prioritățile de dezvoltare pentru anii 2022-2023, printre care: elaborarea și implementarea politicilor orientate spre atragerea persoanelor competente, motivarea și dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici, îmbunătățirea proceselor de recrutare, evaluare și promovare ai angajaților, pe criterii precum competență, randament și obiectivitate.

Documentul poate fi consultat accesând următorul link: <https://cancelaria.gov.md/ro/advanced-page-type/rapoarte-0>.

Un nou program financiar oferit Republicii Moldova de UE și PNUD pentru depășirea crizei energetice

Reducerea impactului crizei și atenuarea poverii sărăciei energetice în Republica Moldova sunt obiectivele-cheie ale unui nou program ambițios în valoare de 10 milioane de euro, finanțat de Uniunea Europeană ca sprijin nerambursabil și implementat de PNUD Moldova.

Noul program, intitulat „Abordarea impactului crizei energetice în Republica Moldova”, va fortifica capacitatea Guvernului și a sectorului energetic de revizuire și îmbunătățire a proceselor de bază și mecanismelor de coordonare. Măsurile sunt esențiale pentru sprijinul eforturilor Republicii Moldova de a implementa reformele-cheie în sectorul energetic, precum și pentru a consolida capacitatea instituțională de reacție la criza energetică actuală și la cele potențiale.

Programul va contribui la agrearea unei definiții standard a sărăciei energetice pentru a elabora mecanismele necesare de atenuare a poverii energetice cu care se confruntă grupurile vulnerabile din Republica Moldova.

„În Republica Moldova sărăcia energetică este o problemă națională care afectează în prezent majoritatea moldovenilor. În jur de 60% dintre gospodăriile cheltuiesc peste 10% din buget pe energie. Acest număr va crește, probabil, în timpul iernii următoare, în noul sezon de încălzire, iar prețurile mondiale la gaze rămân impredictibile. Problema sărăciei energetice, dacă este lăsată neabordată, amenință să conducă și mai mult într-o poziție vulnerabilă, creând efecte de lungă durată în societatea moldovenească și în economia acesteia”, a afirmat Marcel Spătari, Ministrul Muncii și Protecției Sociale.

De asemenea, va fi desfășurată o campanie amplă de informare care va încuraja proprietarii de locuințe să înlocuiască aparatele electrocasnice vechi cu altele mai eficiente din

punct de vedere energetic. Campania va fi susținută de testarea unor soluții eficiente energetic și energie regenerabilă care pot fi utilizate în gospodăriile dominate de sărăcia energetică. În plus, mai multe blocuri vor fi dotate cu sisteme orizontale de distribuție a încălzirii, iar, în cel puțin trei instituții medicale, vor fi instalate sisteme de panouri fotovoltaice, ceea ce va contribui la reducerea costurilor pentru energie.

„Noul program demonstrează angajamentul puternic al Uniunii Europene de a sprijini oamenii din Republica Moldova în depășirea provocărilor energetice. Acest program ambițios va contribui la securitatea și independența energetică a Republicii Moldova. Va face acest lucru prin fortificarea capacității Guvernului, prin investiții în proiecte de energie regenerabilă și prin creșterea gradului de conștientizare a populației cu privire la eficiența energetică și beneficiile acestora. De asemenea, va avea un impact pozitiv asupra mediului, prin măsurile de eficiență energetică implementate”, a declarat Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uni-

unii Europene în Republica Moldova.

În plus, programul prevede sprijin pentru transpunerea celui de-al treilea pachet energetic al UE atât în legislația primară, cât și

în cea secundară, precum și transpunerea a o serie de directive și regulamente ale pachetului „Energie curată pentru toți europenii”, care abordează performanța energetică a clădirilor, sursele regenerabile de energie, eficiența energetică, buna guvernare și proiectarea pieței de energie electrică.

„Lansarea acestui program comun UE-PNUD, menită să răspundă necesităților actuale și emergente ale Republicii Moldova în ceea ce privește securitatea și reziliența energetică, vine la un moment oportun și critic. Repercusiunile războiului din Ucraina afectează economia Republicii Moldova, inclusiv prin creșterea prețurilor la energie, perturbări ale lanțurilor comerciale, efecte negative

asupra încrederii și impactul indirect al sancțiunilor. Analiza noastră recentă arată că 60% din populația Moldovei trăiește în sărăcie energetică, cheltuind mai mult de 10% din bugete pe facturile la energie. Noul program ne va permite să accelerăm tranziția la energia verde prin promovarea eficienței energetice și a soluțiilor regenerabile prevăzute de Pactul Verde al UE”, a menționat Mirjana Špoljarić Egger, Directoarea Biroului regional PNUD pentru Europa și CSI.

Noul program de 10 milioane de euro „Abordarea impactului crizei energetice în Republica Moldova” este un sprijin complementar, pe lângă cele 60 milioane euro, sub formă de sprijin bugetar, ca asistență de urgență pentru depășirea crizei energetice și 5 milioane de euro pentru sprijinirea populației vulnerabile afectate de criza energetică, oferite de Uniunea Europeană. Acesta sprij-

jină autoritățile publice din Republica Moldova și grupurile vulnerabile în contextul creșterii prețurilor la gazele naturale, ceea ce determină scumpiri în lanț în societate. Programul va fi implementat pe o perioadă de 18 luni.

Laura BOHANȚOVA,
coordonatoare
comunicare,
PNUD Moldova

6 proiecte vor fi implementate în raionul Ștefan Vodă în cadrul programului „Satul European”

Au fost anunțate totalurile Concursului de proiecte în cadrul Programului de Dezvoltare Locală „Satul European”. 17 autorități publice locale de nivelul întâi din raionul Ștefan Vodă au depus 21 de proiecte legate de acest Program.

Conform rezultatelor, 16 proiecte au fost selectate pentru a fi finanțate din mijloacele Fondului Național de Dezvoltare Regională și Locală.

Astfel, la Ermoclia se va efectua extinderea rețelilor de apeduct și renovarea a doua sonde arteziene existente; la Volintiri se va îmbunătăți sistemul de alimentare cu apă pota-

bilă; la Carahasani se va renova rețeaua de iluminat public; la Copceac se va restabili și moderniza sistemul de iluminat stradal; la Ștefănești se va reconstrui acoperișul instituției de educație timpurie „Ghiocel”; la Feștești va avea

loc renovarea/reabilitarea infrastructurii educaționale și dotarea cu echipamente, utilaje și mobilier a Gimnaziului „Vasile Moga”; la Antonești se va reabilita și moderniza infrastructura Instituției educației timpurii; în orașul Ștefan Vodă se va produce renovarea și eficientizarea energetică a clădirii Centrului administrativ multifuncțional; la Râscăiești se va efectua dotarea cu mobilier modern a Instituției de educație timpurie „Andrieș”; la Căplani va fi construită o centrală electrică fotovoltaică cu puterea instalată de 200 kW; la Crocmaz se va înființa și amenaja o zonă de agrement; la

Slobozia va fi construit un ministadion; la Cioburciu se va dezvolta Complexul sportiv multifuncțional; la Purcari va avea loc revitalizarea satului prin amenajarea spațiului public; la Popeasca vor fi reparate în interior încăperile Căminului cultural; la Olănești se va reconstrui acoperișul Casei de cultură.

Conducerea raionului Ștefan Vodă a dat o înaltă apreciere muncii și eforturilor depuse de primarii, precum și de persoanele implicate la elaborarea proiectelor și dorindu-le realizări în continuare.

Ion CIUMEICĂ

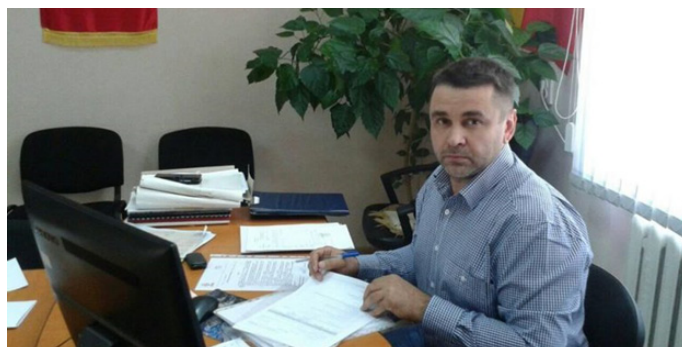
În lipsa unui sistem de canalizare în localitate, până acum sătenii de la Nișcani, raionul Călărași, s-au descurcat care și cum au putut, săpând fântâni de canalizare prin grădini, aruncând apele uzate în râpă, sau în drum.

În toamna anului 2020, primăria din localitate a realizat un sondaj prin care localnicii erau îndemnați să-și prioritizeze problemele din comunitate. Majoritatea nișcănenilor au răspuns atunci că au nevoie de sistem de canalizare în sat. Anul trecut primăria a reușit să realizeze proiectul tehnic pentru acest sistem, iar valoarea totală necesară pentru rezolvarea problemei canalizării se estimează la nu mai puțin de 48 milioane de lei.

Autoritățile au depus o cerere la Fondul Național de Dezvoltare Regională, iar recent au fost anunțați că vor primi un grant de 10 milioane de lei pentru ași rezolva parțial problema prioritară din localitate. Printr-o hotărâre de Guvern, în ianuarie 2022, Nișcani a fost inclus în Documentul Unic de Program,

Locuitorii de la Nișcani vor avea, în curând, acces la un sistem nou de canalizare

iar la 2 martie a și fost semnat contractul de finanțare cu Agenția de Dezvoltare Regională Centru. Grantul se pliază pe Programul 3 de „Infrastructură Regională”, care include implementarea proiectelor de apă și canalizare, asigurând și un parteneriat cu Consiliul raional Călărași.

Potrivit lui Petru Sorici, primar de Nișcani, în prezent la apeductul din sat sunt conectate mai bine de 440 de gospodării din cele 600 care sunt în sat. Astfel, problema apelor reziduale a crescut de la o zi la alta, iar rezolvarea ei

nu mai poate fi amânată. „Cea mai gravă situație se atestă la Școala Primară-Grădiniță Nișcani. Săptămânal, scoatem de acolo 5-6 mașini cu ape uzate, fapt pentru care scoatem din bugetul local circa 3000-4000 lei. Sunt niște cheltuieli enorme pentru noi”, susține primarul.

În baza grantului obținut sunt planificate lucrări de construcție a sistemului pe un segment de 2 km, urmând să se construiască și două stații de pompă a apelor uzate. Finalizarea lucrărilor date este planificată pentru anul următor.

Primarul de Nișcani susține că mai întâi va fi soluționată problema canalizării în acea regiune a satului unde este amplasată Școala Primară-Grădiniță, pentru a reduce cheltuielile de întreținere în acest sens. „Este un început bun și ne propunem să continuăm să identificăm resurse pentru a putea acoperi întreaga localitate cu un sistem modern de sanitație”, este de părere primarul, care a mai adăugat că cel mai problematic aspect este cel legat de contribuția comunității. Pentru grantul în valoare de 10 milioane de lei e nevoie de o contribuție de un milion de lei din partea localnicilor. Suportul Consiliului raional va constitui 200 de mii de lei, iar restul contribuției va fi pusă în seama locuitorilor din Nișcani.

Nina RUSU,
secretar al consiliului
local Nișcani, Călărași

Comuna Telița, Anenii Noi, pe calea europeanizării

Strategia primăriei comunei Telița, raionul Anenii Noi, conțea prioritar pe implementarea proiectelor și realizarea lor prin cooperare comunitară, cu parteneri din țară și de peste hotare, în particular, cu diaspora, care deja s-a manifestat ca o sursă sigură de susținere a băștinei. La această temă am realizat un interviu cu **primărita de Telița, Rodica RUSSU, absolventă a Academiei de Administrare Publică, licențiată în Relații internaționale.**

CORRESPONDENTUL: Primăria Telița este printre câștigătoarele concursului proiectelor în cadrul Programului „Diaspora Acasă Reușește DAR 1+3”. Cum ați câștigat acest proiect?

Rodica RUSSU: La fiecare aplicare de proiect ne conducem de ghidul și regulile de aplicare. A contat ideea de proiect, calitatea descrierii ideii de proiect, mobilizarea diasporei și a comunității. Cred că toate acestea, luate împreună, au constituit un suport sigur pentru echipa de evaluatori, care a elaborat proiectul „Apa buna pentru părinți! Diaspora ajută la modernizarea serviciului public de alimentare cu apă și construcția unui Sistem fotovoltaic pentru securi-

până la urmă, aceasta conțea, oamenii și dorința lor de a se implica.

COR.: Cum urmează a fi implementat proiectul respectiv, care sunt obiectivele proiectului, așteptările, ce va însemna el pentru săteni?

R. R.: În cadrul proiectului, în comuna Telița, care include și satul Telița Nouă, va fi construită o stație fotovoltaică cu capacitatea de generare de 15 kw/oră, pentru a asigura fezabilitatea serviciului public de alimentare cu apă. În situație de criză energetică, prin care trece țara, independența energetică este un obiectiv major. Scopul nostru este de a evita creșterea tarifului la apă din cauza creșterii costurilor la energie electrică și, în acest sens, vom produce energie

În aceste condiții, băștinașii noștri care, actualmente, se află, fie temporar, fie deja stabiliți cu traiul peste hotarele țării, au decis să dea o mână de ajutor părinților acasă și, în comun cu primăria și alți parteneri, să construim o stație fotovoltaică pentru a asigura serviciile publice cu energie electrică și a păstra tarife reduse la aceste servicii, în special, cel de livrare a apei potabile în rețeaua publică de apeduct. Este important să menționăm, că aceste proiecte ne ajută să mobilizăm comunitatea și să creăm parteneriate durabile la nivel local pentru a aplica și la alte proiecte de dezvoltare locală. Prin implementarea proiectului respectiv vom asigura creșterea gradului de management eficient al sistemului public de alimentare cu apă în satul Telița și vom asigura populației dreptul la sănătate și un mediu ambiant curat.

COR.: Ce alte proiecte mai sunt pe agenda primăriei și cum se implică comunitatea în realizarea lor?

R. R.: Agenda este una vastă. Noi suntem o comunitate activă și participăm la majoritatea apelurilor de grant anunțate de către Guvernul Republicii Moldova sau de către donatorii externi. La moment, fina-

lizăm două proiecte aplicate prin AIPA- „Programul subvenții în avans pentru creșterea nivelului de trai în localitățile rurale”. În cadrul a două măsuri de finanțare prin AIPA, cu suportul Guvernului, finalizăm lucrări de reparație capitală a drumului central din localitate și a Casei de Cultura. Suntem și la finalul lucrărilor de eficiență energetică la IP gimnaziul-grădiniță Telița, efectuate prin Agenția de Eficiență Energetică.

Mari oportunități pentru noi ne oferă Programul Național de Dezvoltare Locală „Satul European”. Aici am depus deja două proiecte pe două măsuri diferite și așteptăm rezultatele de la concursul de proiecte. Așteptăm ce ne va spune și Biroul Politici de Reintegrare a țării, unde am depus un proiect de reparație a sălii de sport din cadrul gimnaziului. Avem, de asemenea, depuse proiecte și în comun cu asociații obștești, cu care avem parteneriate durabile ce țin de dezvoltare comunitară locală. Sperăm să reușim în timp cât mai optim să intervenim și să reabilităm infrastructura locală, care este, în mare parte, în stare de degradare. Avem necesități să modernizăm serviciul de bibliotecă, să digitalizăm serviciile la nivel local, să reabilităm în continuare drumurile, să creăm noi servicii sociale.

Avem planuri mari de a crea pentru consăteni condiții de trai, să zicem așa, la nivel european, suntem optimiști și mizăm pe susținere din partea conducerii țării, a partenerilor din țară și peste hotare, dar și cu implicarea activă a cetățenilor și a băștinașilor emigranți în cadrul Proiectului „DAR 1+ 3”, or se reușește când se dorește și noi ne dorim să devenim un sat cu adevărat european.

**Interviu realizat de
Ion AXENTI**

tatea sanitară a populației și reducerea cheltuielilor de livrare a apei, pentru a menține un tarif social la apa potabilă în comuna Telița”. A fost un concurs deschis, pe care echipa de proiect l-a câștigat și suntem foarte recunoscători că am fost înțeleși și susținuți. Este a doua experiență a Asociației Băștinașilor din Telița de a aplica la programul DAR 1+3 și, posibil, că și acest lucru ne-a ajutat, este mai ușor să parcurgi un drum bătătorit deja. Prima experiență ne-a ajutat să consolidăm echipa, să creăm mecanisme de cooperare și implicare, pentru că,

solară pentru a asigura serviciul public de livrare a apei cu propriile resurse energetice. Este de menționat că, în localitățile mici serviciile de apă și canalizare au un preț de cost mai mare din cauza numărului redus de consumatori și a costurilor mari de întreținere și activitate. În aceste condiții, urmează să identificăm și să implementăm tehnologii noi pentru a eficientiza costurile de prestare a serviciilor la nivel local, iar costurile de energie electrică pentru livrarea apei, la moment, în satul Telița constituie 60% din tariful aplicat pentru gospodăriile casnice.

Proiecte de amploare de reabilitare a străzilor la Drochia

*Surprinzător a fost pentru orașenii din orașul Drochia tehnică masivă apărută pe neașteptate pe piața centrală a orașului. Bine organizată și manevrată, ea era antrenată la curățarea straturilor de asfalt vechi, care era încărcat în camioane și tot atunci scos în afara orașului. Aici am întâlnit-o pe **primara de Drochia, Nina CERETEU**, cu care am inițiat un dialog pentru detalii privind noul proiect de infrastructură a străzilor din oraș.*

- **Dna primar, pe loc curat, liniștit care în ajun nu prevestea nimic, brusc au demarat lucrări de construcție și reparație a drumului cu un astfel de volum. Un adevărat șantier rutier de construcții. De la ce idee a pornit lucrarea?**

- Știți, nu chiar pe loc gol au început aceste lucrări. Străzile centrale ale urbei nu au fost reparate capital mai bine de 30 de ani, era și timpul, ajunge cât le-am „cârpit”. De aici – și ideea.

- ÎPS Corsag SRL din Edineț, o întreprindere cu o imagine foarte bună în domeniu, care asigură o calitate bună lucrărilor efectuate.

- **Oricum, suma e foarte mare, mai contribuie ori ajută cineva la finanțarea proiectului?**

- Ne-au venit 4,4 mln lei din Fondul rutier republican, banii noștri, reînțorși acasă. Finanțarea de bază, însă parvine din Bugetul local. Am evidențiat și alte surse locale, ce au contribuit la sporirea venitului pri-

bine cunoscută și angajații țin la reputația lor. Cu toate că sunt dotați cu tehnică modernă, toate lucrările sunt supravegheate de specialiștii lor, de geodeziști, care permanent măsoară cotele și are grijă de respectarea întocmai a normelor prevăzute de proiect.

- **Pentru ce perioadă este prevăzut proiectul, că aria lucrărilor demarate, vizibil, e mare, apoi mai există și un disconfort pentru pietoni și automobiliști.**

Varlaam, proiectul tehnic este finalizat și costă 16 mln. lei, dar lucrările vor începe anul viitor.

- **Să mai agonisiți mijloace financiare?**

- Desigur. Dar noi nu ne limităm doar la centrul orașului, am efectuat și alte lucrări de reparație sau construcție, mai mici ca volum, dar la fel de necesare.

- **E vorba de plombaria străzilor laterale?**

- Acum se înfăptuiesc lucrări de plombare pe str. Mitropolitul Varlaam, apoi se va trece pe străzile adiacente Cecal, Mircea cel Viteaz, 27 August etc.

- **Concomitent, se fac și alte lucrări în oraș?**

- Continuăm reabilitarea și amenajarea căilor de acces la mai multe blocuri multietajate, pavarea curților, proiect început anterior.

- **Au crescut costurile și la aceste lucrări?**

- Atât plombarea străzilor, cât și pavarea ogrăzilor ne costă câte 1,5 mln. de lei fiecare.

- **Dna primară, acesta este prezentul orașului, dar ce se prevede în viitorul apropiat?**

- Urmează să demarăm un proiect de anvergură - „Asigurarea securității pietonilor la trafic”, cu o lungime de 1400 metri de trotuar, care va lua start în curând.

Totul ce facem e cu efort fizic și financiar considerabil și este pentru comoditatea și confortul orașenilor. Proiectele sunt realizate cu puterile noastre și cu vrerea Domnului și munca se cere a fi prețuită.

**A dialogat
Valentina CEBOTARI**

- **Când ați ajuns la concluzia că a sosit momentul potrivit?**

- În 2021 am inițiat procesul de evaluare și elaborare a proiectului tehnic pentru aceste lucrări de reabilitare și, în decembrie, el era finalizat și estimat la 10 mln. lei.

- **Iar anul acesta s-a schimbat ceva?**

- Da, doar peste 2 luni el a fost reevaluat în dependență de majorarea prețurilor la materiale și la lucrări, iar devizul de cheltuieli a ajuns la 23 mln. lei.

- **Fabuloasă sumă pentru Drochia.**

- Am avut noroc, că organizația de construcție, care a câștigat licitația, a propus o sumă mai mică, ceva peste 19 mln. lei.

- **Și cine este acest agent economic generos?**

măriei. Dar am fost nevoiți să „strângem bine cureaua”, ca să reușim să acoperim financiar acest proiect de importanță majoră.

- **Proiectul prevede reparația întregului bulevard?**

- Anul acesta, de la cerul din partea Sorociei, până la Monumentul ostașilor căzuți.

- **Conform documentelor tehnice, ce lucrări sunt prevăzute și efectuate?**

- Frezarea vechiului asfalt, curățarea canalizației pluviale, îndreptarea, ajustarea sau instalarea bordurilor, apoi așternerea în două straturi a pietrișului, mai mășcat apoi mai mărunț, și urmează alte două straturi, deja de asfalt.

- **De calitatea lucrărilor poartă cineva răspundere?**

- Firma respectivă este

- Pentru 6 luni, dar sperăm ca lucrările să fie finalizate și mai repede. În privința șoferilor, noi chiar îi rugăm să respecte indicațiile, să utilizeze eficient și cu respect față de alții partea accesibilă de stradă, să nu parcheze la intrarea pe porțiunea de drum indicată pentru deplasare.

- **Adică, să ne stimăm reciproc.**

- Desigur, și unii cetățeni sunt nemulțumiți, ne cerem scuze pentru incomodități, dar am pornit o lucrare foarte importantă, care va avea un bun impact pentru orașeni pe o perioadă îndelungată. Cu atât mai mult, că acest proiect nu se finalizează cu bulevardul Independenței, dar se va extinde.

- **Pe ce stradă?**

- Urmează Mitropolitul

„Sângerei – orașul incluziunii teritoriale” – proiect de revitalizare conform strategiei de dezvoltare urbană

Agencia de Dezvoltare Regională (ADR) Nord a Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR), primăria orașului Sângerei și SRL „Primaterax-Nord” au semnat un contract de antrepriză în cadrul proiectului de infrastructură „Sângerei – orașul incluziunii teritoriale”, finanțat din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (FNDRL).

Conform contractului, SRL „Primaterax-Nord” s-a angajat ca, în decurs de cinci luni, să execute în orașul Sângerei următoarele lucrări: să amenajeze și să construiască un teren de minifotbal (str. Independenței, nr. 223), să reconstruiască / construiască pavilioane, să amenajeze un teren pentru copii. De asemenea, antreprenorul urmează să con-

struiască din beton asfaltic accesul către grădinița nr. 1, să construiască și să amenajeze terenul sportiv și scuarul din str. Teodor Nencev.

La semnarea contractului a fost subliniat faptul, că antreprenorul urmează să execute lucrările specificate, prevăzute de antrepriză, în conformitate cu prevederile proiectului tehnic, precum și cu normativele,

standardele și prescripțiile tehnice.

Valoarea contractului de antrepriză constituie 6,76 milioane de lei, contribuția primăriei orașului Sângerei fiind de 10%.

În acest an, din sursele FNDRL, ADR Nord implementează în nordul țării trei noi proiecte de revitalizare urbană. Unul dintre acestea este proiectul de la Sângerei din cadrul Apelului de selectare a proiectelor de dezvoltare regională pentru perioada 2021-2023. Conform Programului Operațional Regional Nord pentru anii 2022-2024, astfel de proiecte își propun să consolideze rolul și funcțiile orașelor în sporirea competitivității regiunii.

A fost semnat un contract de antrepriză, în valoare de 35,47 mln lei, pentru alimentarea cu apă potabilă a șase localități din raionul Florești

Agencia de Dezvoltare Regională (ADR) Nord, Consiliul Raional Florești și SRL „Polimer Gaz Conducte” au semnat un contract de antrepriză în cadrul proiectului de infrastructură „Apă pentru viață în Regiunea de Nord: raioanele Florești și Soroca 2”, finanțat din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (FNDRL).

Conform contractului, în decurs de 11 luni, SRL „Polimer Gaz Conducte” s-a angajat să construiască aducția și rețelele de apeduct pentru aprovizionarea cu apă potabilă în șase localități rurale din raionul Florești: comuna Ilicișca (satul Ilicișca); comuna Sevirova (satele Sevirova și Ivanovca); comuna Trifănești (satele Trifănești și Alexandrovca) și să extindă rețelele de apeduct în comuna Izvoare.

În cadrul proiectului vor fi montate peste 65 km de rețele de apeduct, dintre care 16,8 km – rețele magistrale, o stație de pompare a apei potabile și un castel de apă. În total, 2200 de locuitori din șase localități vor avea acces la noul sistem de alimentare cu apă și sanitație (AAS). De asemenea, la sistemul de AAS regional extins vor avea acces 20 de instituții publice și 50 de agenți economici.

Antreprenorul urmează să execute lucrările specificate în contractul de antrepriză în conformitate cu prevederile proiectului tehnic, precum și cu normativele, standardele și prescripțiile tehnice.

Valoarea contractului de antrepriză constituie 35,47 milioane de lei, contribuția Consiliului Raional Florești și a primăriilor partenere fiind de 10%.

În acest an, din sursele FNDRL, ADR Nord implementează în nordul țării șase noi proiecte de aprovizionare cu apă și sanitație (AAS), dintre care un proiect presupune elaborarea unui studiu de fezabilitate ce vizează 33 de localități din raioanele Dondușeni, Soroca și Ocnița. Una dintre cele șase măsuri investiționale în domeniul AAS este și proiectul „Apă pentru viață

în Regiunea de Nord: raioanele Florești și Soroca 2”, depus de Consiliul Raional Florești în cadrul Apelului de selectare a proiectelor de dezvoltare regională pentru perioada 2021-2023.

**Pagină realizată de
Maria PRISACARI,
director ADR Nord, MIDR,
doctorandă AAP**

Implicarea civică determină succesul Strategiei de dezvoltare rurală durabilă

*Una din prioritățile satului Borogani, raionul Leova, inclusă în Strategia de Dezvoltare Socio-Economică pentru perioada 2019-2025 este Amenajarea comunității și protecția mediului ambiant, ceea ce prevede conceptul serviciului de evacuare a deșeurilor solide. Lansarea acestui proces a fost posibil grație oportunităților oferite de proiectul „MĂ IMPLIC”, finanțat de Agenția Elvețiană pentru Cooperare și Dezvoltare. Detalii oferă ziarului nostru **primarul de Borogani, Elena SAVIȚKI**.*

Parteneri ai Proiectului „MĂ IMPLIC” am devenit la 27 ianuarie 2021, când am semnat Acordul de Cooperare privind implementarea activităților de îmbunătățire a serviciilor de gospodărie comunală în localitatea Borogani. Ne bucură mult faptul, că din 210 localități participante la concurs, satul Borogani este unul dintre cele 30 de comunități câștigătoare. Am demonstrat că suntem buni la capitolul mobilizare a comunității, că suntem creativi și venim cu inovații și abordări eficiente, aferente soluțiilor propuse pentru îmbunătățirea serviciilor de gospodărie comunală. Am convins finanțatorul că planul de implementare și de asigurare a durabilității, elaborat de echipa noastră, este unul realist. Deși nu a fost ușor, dar a meritat!

Este foarte important pentru noi că în cadrul proiectului beneficiem de:

- asistență tehnică pentru identificarea celor mai necesare intervenții de îmbunătățire a serviciilor de gospodărie comunală și a soluțiilor aferente acestora;
- suport la elaborarea și implementarea Planurilor de îmbunătățire și de exploatare și la întreținerea serviciilor de gospodărie comunală, inclusiv prin alocarea grantului (de până la 65,000 CHF) și mobilizarea contribuției locale (minim 20% din valoarea grantului);
- activități de implicare a cetățenilor/utilizatorilor serviciilor de gospodărie comunală în procesul de luare a deciziilor la nivel local, precum și în procesul de planificare, îmbunătățire

și furnizare a serviciilor de gospodărie comunală;

Așa cum sugerează denumirea proiectului „MĂ IMPLIC”, esența acestuia constă în IMPLICAREA COMUNITĂȚII la toate etapele de implementare. Astfel, din start am constituit Echipa de Inițiativă Comunitară (EIC), din care fac parte 30 de cetățeni de diferite vârste, diferite domenii de activitate, diferit statut social etc. și care are menirea de a prezenta vocea comunității în planificarea și implementarea proiectului.

În scopul implicării comunității în elaborarea documentației serviciului public, am participat la o serie de activități utile, moderate și finanțate de partenerii de la proiect, precum au fost;

- exercițiu de cartografiere a serviciilor;

- ședința de Consens Comunitar, în cadrul căreia a fost confirmată susținerea de către cetățeni a inițiativei APL de a iniția și dezvolta serviciul public de colectare și evacuare a deșeurilor în parteneriat cu Proiectul „MĂ IMPLIC”;

- ateliere de elaborare a viziunii serviciului de colectare și evacuare a deșeurilor și a design-ului tehnico-bugetar al Planului de îmbunătățire a serviciului de gospodărie comunală;

- campanii de comunicare, de consultare cu cetățenii;

- instruirii în domeniul comunicării, elaborării de proiecte etc.

Astfel, datorită efortului comun, în 2021 am reușit, în mod participativ, să elaborăm Planul de îmbunătățire a serviciilor de gospodărie comunală pentru anii

2022-2024. Datorită acestui fapt, la 30 martie 2022 a fost semnat acordul de grant privind implementarea proiectului de implicare civică în guvernarea locală. Conform planului de activități privind îmbunătățirea și dezvoltarea practicilor de prestare a serviciului de management al deșeurilor solide pe teritoriul primăriei Borogani pentru anii 2022-2024, din banii oferți de proiect – 1200000 MDL, urmează să achiziționăm o autospecială pentru evacuarea deșeurilor și o parte din pubele pentru deșeurile menajere. Din contribuția comunității, 570000 MDL, vor fi achiziționate pubele pentru deșeurile, amenajate depozitele de deșeurile menajere și reciclabile, vor fi înlăturate gunoierile neautorizate, vor fi plantați arbori pe locurile salubrizate. Serviciul propriu-zis urmează să fie inițiat după achiziționarea tehnicii și echipamentelor necesare.

Conform viziunii EIC, planul proiectului prevede:

- colectarea deșeurilor va fi selectivă - menajere și reciclabile;

- pentru fiecare gospodărie vor fi achiziționate câte două pubele cu capacitatea de 120 litri (1- pentru deșeurile menajere, 1- pentru

deșeurile reciclabile);

- pentru instituțiile de învățământ vor fi achiziționate câte 3 pubele cu capacitatea de 120 litri. (1- pentru deșeurile menajere, 1- pentru deșeurile reciclabile, 1- pentru hârtie);

- deșeurile vegetale și animaliere vor fi compostate acasă sau, la solicitare, acestea vor fi evacuate și depozitate la gunoieria din sat, în secțiunea special amenajată pentru compostare;

- deșeurile de construcție vor fi evacuate la solicitare și depozitate la un loc amenajat;

- deșeurile vor fi colectate după principiul „din poartă în poartă”, cu frecvența o dată la două săptămâni (vara) sau o dată în lună (iarna) – pentru deșeurile menajere; cu frecvența o dată la 2 luni – pentru deșeurile reciclabile. Graficul va fi ajustat în funcție de condițiile meteorologice;

- pentru acordarea serviciului de management al deșeurilor solide va fi achiziționată o autospecială pentru evacuarea deșeurilor.

Pentru a asigura accesul către depozitul de deșeurile va fi reabilitată o porțiune de 500 metri de drum în varianta albă.

Acum, suntem la etapa achiziționării echipamentelor necesare și a tehnicii specializate. În scopul asigurării succesului proiectului și eficienței serviciului public nou-creat urmează să elaborăm, în scurt timp, tot în mod participativ, cadrul regulator al serviciului, să desfășurăm o serie de întâlniri în sectoare cu cetățenii pentru a-i informa și sensibiliza cu referire la importanța protecției mediului pentru viață și sănătate, dar și referitor la rolul important al fiecăruia dintre noi în crearea condițiilor pentru un trai decent aici, ACASĂ.

Documentele arhivate – sursă importantă pentru studierea istoriei localităților

Partea cea mai valoroasă a patrimoniului istoric al Republicii Moldova sunt documentele depozitate în arhive, instituții ale căror pondere în societatea contemporană devine tot mai evidentă. Arhivele din Republica Moldova sunt instituții publice și sunt deschise publicului larg spre cercetare, în special, istoricilor interesați de cunoașterea evenimentelor din diverse perioade istorice, iar cercetarea documentelor de arhivă permite aprecierea obiectivă și imparțială a faptelor istorice.

Evoluția mișcării arhivistice din Moldova cunoaște mai multe etape. Inițial, arhivele erau stocuri de acte emise de autoritatea statului, cancelaria domnească, și păstrate de beneficiarii acestora, adică de destinatari: stăpâni de moșii laici sau ecleziastici etc. Deși, se presupune că în primele secole de existență a Țării Moldovei ar fi existat arhive pe lângă cancelariile domnești, totuși, despre existența unor asemenea instituții este dificil de vorbit, până la începutul epocii moderne.

Începutul secolului al XIX-lea poate fi considerat momentul înființării instituțiilor arhivistice. În anul 1815, printr-o dispoziție a guvernatorului regiunii Basarabia I. M. Harting a fost fondată Arhiva Guvernatorului Basarabiei și instituită prima funcție de arhivist, ocupată de un secretar gubernial. Acest an poate fi considerat anul fondării primei arhive istorice din Basarabia.

Ca urmare a adoptării actelor normative la începutul anilor '90 ai secolului XX, din sistemul arhivistic al Republicii Moldova a făcut parte Serviciul de Stat de Arhivă al Republicii Moldova, instituție responsabilă de elaborarea și promovarea politicii arhivistice a sta-

tului, inclusiv două arhive centrale: Arhiva Națională a Republicii Moldova și Arhiva Organizațiilor Social-Politice din Republica Moldova, două arhive municipale din orașele Chișinău și Bălți și 35 servicii raionale de arhivă.

Direcția de arhivă Chișinău are misiunea de a asigura implementarea po-

liticii statului în domeniul arhivistic prin administrarea și dezvoltarea Fondului arhivistic municipal, monitorizarea și controlul arhivelor depozitate, supravegherea procesului de organizare a lucrărilor de secretariat în organele administrației publice locale, realizarea prevederilor, strategiilor și documentelor de politici, dezvoltare, ameliorare permanentă a stării arhivistice și ținerii lucrărilor de secretariat în instituțiile municipale, de asemenea, completarea evidenței de stat, păstrarea documentelor Fondului arhivistic de stat al Republicii Moldova.

Conform Legii Republicii Moldova „Privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova” nr. 292-IV din 19.02. 1999 în componența mun. Chișinău au fost incluse următoarele localități: orașele Codru, Cricova, Durești, Sângera cu satele Dobrogea și Revaca, Vadul lui Vodă și Vatra; comunele: Băcioi cu satele Frumușica, Străistieni și Brăila, Budești, Ciorescu

cu satele Goian și Făurești, Colonița, Condrița, Cruzești, Ghidighici, Grătiești cu Hurboca, Stăuceni cu satul Goianul Nou, Tohatin cu satul Buneț și Cheltuitori, Trușeni. Până la încorporarea în cadrul mun. Chișinău, aceste localități au făcut parte din raioanele din jurul orașului Chișinău.

Localitățile nominalizate au o istorie diferită ce corespunde atestării documentare în diferite perioade istorice, începând cu Evul mediu și terminând cu perioada sovietică. Pe lângă faptul că au o istorie comună în componența mun. Chișinău, aceste localități, în diferite perioade de timp, au făcut parte din județul Lăpușna, din componența regiunii, apoi guberniei Basarabia, în perioada interbelică iarăși din județul Lăpușna etc. La o parte dintre aceste localități, cu o istorie documentară mai bogată de arhivă, din perioada sec. XIX-XX (perioada interbelică), documentele de arhivă se păstrează în fondurile Direcției generale Arhiva Națională a Republicii Moldova. După anul 1945, o parte din documente se păstrează la Serviciile raionale de arhivă (raioanele din jurul Chișinăului).

Documentele acestor localități, transmise la Direcția de arhivă Chișinău, cuprind diferite perioade istorice și reflectă proble-

mele de bază ale fiecărei localități în parte. Fondul documentar include următoarele categorii de documente: procese-verbale și deciziile sesiunilor Sovietelor locale de deputați ai oamenilor muncii, registrele de evidență a deciziilor Sovietelor locale de deputați ai oamenilor muncii; dispozițiile, planurile de activitate ale Comitetelor executive ale Sovietelor locale de deputați ai oamenilor muncii, dările de seamă anuale privind executarea bugetului, rapoarte statistice anuale, registrele de gospodărire, acțiunile notariale, documentele privind activitatea comisiilor permanente, dispozițiile primarilor pe activitatea de bază, rapoarte statistice anuale cu privire la activitățile primăriilor localităților din componența municipiului Chișinău etc, prin care se poate de urmărit evoluția administrației publice locale în anumite perioade istorice de timp.

Fondul arhivistic municipal mai conține documente privind Acorduri, convenții, contracte privind colaborarea social-educțională, economică și culturală cu localitățile înfrățite de peste hotarele Republicii Moldova.

Deci, pentru un cercetător este important ca documentul să reflecte acel eveniment, acea decizie pe termen scurt sau pe perioadă de timp de durată, pentru a fi utilizat, generalizat etc. Direcția arhivistică a mun. Chișinău dispune de mai multe inventare documentare pentru fiecare localitate, în dependență de numărul de locuitori, ce oferă posibilitatea de a studia istoria localităților, de a scrie monografii, or, după cum se spune, nu putem schimba prezentul și viitorul fără a cunoaște trecutul.

Nicolae STEFANOV,
specialist principal,
Direcția de arhivă a
mun. Chișinău

Arta fotografică din Republica Moldova, tot mai renumită și mai apreciată în lume, revine în fiecare an cu noi mențiuni și medalii de la prestigioasele concursuri internaționale. Și anul 2022 nu a fost o excepție pentru maeștrii noștri fotografi – cu distincții de performanță ale Asociației Societăților de Artă Fotografică din Japonia - Asahi Photo Contest au fost medaliați maeștrii fotografi Iurie Foca cu lucrarea „Rugăciunea de seară la Mănaștirea de maici” și Anatol Poiată cu lucrarea „Fetița cu puilul”.

Primul salon Internațional de Fotografie a avut loc în Marea Britanie, în 1873, având ca scop promovarea schimburilor interculturale și a bunei înțelegeri între națiuni prin fotografie.

Inițiativa a fost preluată de Japonia, în 1925, cu scopul de a consemna aniversarea a 100 de ani de la invenția fotografiei de către francezul Joseph-Nicephore Niepce, în 1825. Astfel, Asociațiile Societăților Fotografice, existente atunci în țară – All-Kansa și All-Kanto - se consolidează în anul următor, 1926, în Asociația Societăților Fotografice

Republica Moldova promovată de maeștrii fotografi în Japonia

din Japonia, ca apoi, în 1927, să inaugureze Primul Salon Internațional de Fotografie din Japonia, unicul de acest fel în lume până în ziua de azi.

La început Salonul se organiza la fiecare doi ani, având o întrerupere temporară, cauzată de cel de-al Doilea Război Mondial, ca apoi, începând cu 1950, să fie reluat cu o frecvență anuală. Salonul are două secții: prima - a autorilor din întreaga lume și a doua - a autorilor din Japonia, având un juriu profesionist foarte exigent.

Tradițional, juriul salonului acordă distincții la 55 de lucrări din străinătate și 45 - lucrări ale autori-

lor din Japonia, indiferent de numărul de lucrări, autori și țări participante la concurs. Pentru ediția 82 (anul 2021), la secțiunea internațională, au fost primite 5659 de fotografii din 52 de țări. Astfel, distincții au fost acordate la mai puțin de 1%. După cum ne-a informat maestrul Iurie Foca, medaliile sunt acordate indiferent de mărimea statelor sau numărul de locuitori. Ca exemplu, sunt state cu zeci și chiar sute de milioane de cetățeni, dar cărora le este acordat doar o medalie. Țara noastră a fost distinsă într-un an cu trei medalii, iar anul acesta - cu două. Deci, aici prevalează ideea

și profesionalismul atei fotografice.

La acest concurs prestigios, de-a lungul anilor, au mai fost medaliați și alți artiști fotografi din Moldova: Valerie Volontir, Nicolai Miniuc, Vladimir Colos, precum și regretații Petru Cazacu, Constantin Grozdev, Vladimir Gaidas.

Recordul participărilor la salonul Asahi Photo Contest din partea Republicii Moldova îi aparține artistului fotograf Valerie Volontir (deținător al titlului de Excelență al Federației Internaționale de Artă Fotografică (EFIAP)), care a fost medaliat în cadrul a 15 ediții ale Salonului, iar la Salonul nr. 65, din anul 2005, a luat Premiul special al Salonului.

Fiecare ediție a acestui prestigios concurs își expune anual lucrările în principalele orașe ale Japoniei, oferind, astfel, artiștilor fotografi din Moldova să contribuie la popularizarea imaginii Republicii Moldova în întreaga lume.

Ion AXENTI

Abonarea 2022

Continuă abonarea pentru anul 2022 la revista științifico-metodică trimestrială „**ADMINISTRAREA PUBLICĂ**” și la ziarul „**FUNCȚIONARUL PUBLIC**,” publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „**Administrarea Publică**” apare trimestrial.

Costul unui abonament:

6 luni - 84 lei; 12 luni - 168 lei.

Indice poștal: 76957

Ziarul „**Funcționarul Public**” apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

6 luni - 78 lei; 12 luni - 156 lei.

Indice poștal: 67919

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Sergiu VLADICA - șef Direcție

Ion AXENTI - specialist principal

Ana BARDUC - specialist principal

Marina PASTUH - inginer-programator

ADRESA NOASTRĂ:

MD 2070

mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Tiraj: 300 ex.

Bun de tipar 28.07.2022

CONTACTE:

E-mail: aap.editura@yahoo.com

Tel: 0- 22- 28-40-78

Tipografia CEP USM